

KRÓNIKA

BESZÁMOLÓ A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT HADTUDOMÁNYI SZAKOSZTÁLYÁNAK VÁNDORGYÜLÉSÉRŐL

(Balatonkenese, 1974. április 17—18.)

Az általános és középiskolákban folyó oktató-nevelőmunka 1968-ban új színnel gazdagodott: a Művelődésügyi Minisztérium rendelete a tantárgyak sorát a honvédelmi ismeretekkel bővítette. Az új tantárgy bevezetése azonban nem csupán a tárgyak számát növelte, hanem a hazafias-honvédelmi nevelés az iskolai oktató-nevelő munkának szerves részévé is vált.

Az általános és középiskolák az indulás időszakában erre a megtisztelő feladatra többnyire még nem voltak kellőképpen felkészülve. Az azóta eltelt időben, részben a Művelődésügyi Minisztérium erőfeszítéseinek eredményeként, részben társadalmi és tömegszervezetek, tudományos intézmények közvetlen támogatásával, az új tárgy tanításának feltételeit általában mindenütt megteremtették, nem beszélve arról, hogy pedagógusaink a hazafias-honvédelmi nevelés követelményeit egyre nagyobb sikerrel valószínűsítják meg az egyes tantárgyak tanításán keresztül is.

A hazafias-honvédelmi nevelés ugyanis nem szűkíthető le a honvédelmi ismeretek tantárgyának tanítására: az iskolai hazafias-honvédelmi nevelőmunka átfogja, átszívi a matematika, fizika, kémia, irodalom, történelem, földrajz és egyéb tárgyak tanítási folyamatát is.

A több mint fél évtizedes nevelői munka tapasztalatainak összegezése különböző fórumokon már többször megtörtént. Mind a mai napig hiányzott azonban a gyakorló pedagógusok

és egy olyan nagy társadalmi szervezet, mint a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat közötti, a hazafias honvédelmi nevelést segítő, régóta kialakult kapcsolat számbavétele, illetve olyan eszmecsere, amely az utóbbi részéről megnyilvánuló támogatást értékelte, vagy pedagógusaink léptenyomon tapasztalható igényeit a Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal szemben összegezte volna. A hazafias-honvédelmi nevelés gyakorlata mindenekelőtt a Hadtudományi Szakosztály munkájával kapcsolatosan támaszt igényeket, így nem véletlen, hogy a szakosztály választmánya országos vándorgyűlés keretében törekedett felmérni a ma jelentkező feladatokat és a segítségnyújtás azon módjait, amelyekkel az iskolai oktató-nevelőmunka magasabb színvonalra emelése az elkövetkező években elősegíthető.

A kétnapos vándorgyűlés, amelyen a hadtudományi szakosztály tagjain kívül nagy számban vettek részt gyakorló pedagógusok, szakfelügyelők, megyei oktatási vezetők és honvédelmi felelősök, a 14—20 éves fiatalok hazafias-honvédelmi nevelésének kérdéseit állította középpontba.

Liptai Ervin ezredesnek, a szakosztály alelnökének vezető szavai után elsőként *Zágoni Ernő* ezredes tartotta meg a témával kapcsolatos vitaindító referátumát.

Zágoni Ernő hangsúlyozta, hogy tanáraink és tanítónk, valamint a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Hadtudományi Szakosztályának közös

munkáját a Magyar Szocialista Munkáspárt ifjúságpolitikai határozata szabja meg. A nevelőmunka súlya természetesen a pedagógusokra esik, a Hadtudományi Szakosztály tevékenysége viszont ennek a rendkívül fontos munkának a széles körű támogatásában realizálódik. A támogatás folyamata igen sokrétű. A hadtudományi szakosztályban dolgozó tisztek, katonák elsősorban a honvédelmi ismeretek tantárgy oktatásából következő feladatok megoldásában segítenek. Emellett azonban országszerte nem kis energiát fordítanak arra, hogy hazánk ifjúsága a Magyar Néphadsereg életével — még a bevonulás előtt — lehetőség szerint minél jobban megismerkedjék.

A közös fáradozás eredményessége a hazafias-honvédelmi nevelés több mint fél évtizede történet vezetése óta szembetűnő: a hazafias-honvédelmi nevelés részévé vált az iskolai nevelőmunkának és az évenként bevonuló sorköteles állomány egyre nagyobb tudatossággal ismeri fel a szocialista haza védelmének állampolgári kötelességét.

Nem csupán arról van szó, hogy a bevonuló fiatalok nagy többsége a katonai szolgálat szükségességét elismeri, hanem arról is, hogy élete jelentős állomásának tekinti azt az időszakot, amit néphadseregünkben eltölt, és a hadseregben tovább folyó elmélyült nevelőmunka eredményeként szocialista hazánk és szövetségeseink védelmére kész emberré válik.

Az elmondott, kétségkívül nagy fontosságú eredmények azonban nem takarhatják el a még mindig fellelhető hiányosságokat. Így mindenekelőtt azt, hogy ifjúságunk elenyésző kisebbségében még megtalálhatók a honvédelemmel szembeni közömbösség megnyilvánulásának egyes esetei. Ennek okai sokfélék. Magyarázhatók a néphadsereggel kapcsolatos ismeretek hiányával, vagy a tájékozottság alacsony fokával. De visszavezethetők a hazafias-honvédelmi nevelést paralizáló nacionalista maradványokra és a napjainkban újult erővel jelentkező kozmopolita befolyásra is.

Az okok egy csoportja a honvédelmi ismeretek c. tantárgy félreértéséből adódik. Gyakorta találkozunk olyan téves felfogással, amely a hazafias-honvédelmi nevelést azonosítja a tárgy

tanításával. Ebből pedig akaratlanul is következik, hogy a honvédelmi ismeretek oktatását azonosítják a katonai szolgálatra való felkészítéssel. A valóságban mindaz a „katonai ismeret”, amely a tárgy oktatási folyamatában a tanulók sajátjává válik, a katonai ismeretek igen szűk körét érinti.

A katonai kiképzés menetében ezeket az ismereteket a bevonulók néhány foglalkozás során gyorsan magukévá teszik. Ebből is látható, hogy a tárgy bevezetésének az iskolákban nem az ismeretadás volt az egyetlen célja, hanem sokkal inkább az, hogy a tárgyon keresztül, de a többi tárgy ismeretanyagán keresztül is, a hazafiságra és a honvédelemre való nevelés követelményeinek tegyünk eleget.

Természetesen a nevelés elválaszthatatlan az oktatástól: napjaink hadügyi forradalmának időszaka megköveteli az ismeretek tárházát, más szavakkal: a korszerű hadsereg nem mondhat le azokról az ismeretekről, amelyeket az iskola már a gyermekkorban juttat a későbbi bevonulóknak. De ugyanakkor minden ismeret holt ismeret, ha mögötte nem áll társadalmi hasznának tudatos felismerése. A felismerés tudatosulása meghatározó korunkban, a békés egymás mellett élés időszakában, annál is inkább, mivel az imperialista támadás veszélye egyáltalán nem csökkent.

Mindebből következik, hogy a tudatos felismerés a védelmi készenlét igen fontos komponense; az ellenség váratlan támadása elhárításának, a háború kirobbanása megakadályozásának le nem becsülhető eszköze. A tudatos felismerés elképzelhetetlen érzelmi motíváció nélkül; a nevelés érzelmi alapja a szocialista nemzeti büszkeség és a proletár internacionalizmus. Mindkettő tápláló forrása pedig — szocialista jelenünk mellett — honvédelmi katonai- és munkásmozgalmi hagyományaink sokasága.

Ha ma elmondhatjuk, hogy a hazafias honvédelmi nevelés eredményessége kielégítő, az nem kis mértékben az áldozatos nevelő munkának köszönhető. A továbblépés, a nevelőmunka magasabb szintre emelése ugyanakkor halaszthatatlan feladat. A fentebb elmondottak figyelembe vétele — úgy tűnik — alkalmas arra, hogy további ösztönzést adjon az oktató-nevelő munkában.

Amit a hadtudományi ismeretterjesztés ebben segítségként nyújtani tud, három igen fontos területet érint. Az ismeretterjesztésnek mindenekelőtt sokkal intenzívebben kell végeznie a pedagógusok és az ifjúság körében a katonapolitikai felvilágosító munkát. Ehhez szorosan kapcsolódnia kell néphadseregünk életének plasztikus bemutatását célzó tevékenységeknek, amely természetesen nem korlátozódhat csak a TIT-re, hanem kapcsolódik a kikészítő parancsnokságok és a Magyar Honvédelmi Szövetség ilyen jellegű munkájához. S végül, amiben a hadtudományi szakosztály legtöbbet tehet, fokozni kell a hadtörténelmi ismeretterjesztést.

Általában elmondható, hogy az eddigi tevékenységi formák beváltak, gondolkodni kellene azonban tartalmi-módszertani újításokon is. Megszívlelendő volna például egy olyan nyári egyetem megszervezése, amely a hazafias honvédelmi nevelés legfontosabb kérdéseit dolgozná fel és közvetlen segítséget adna az ország minden részéről odasereglett pedagógusoknak.

Bodó László, az Országos Pedagógiai Intézet főigazgató-helyettese korreferátumában mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy a hazafias-honvédelmi nevelés eredményességéről korántsem a befejezettség érzésének hangján kell beszélnünk. Egy rövid tantervi ciklus áll mögöttünk, amely mindössze néhány évet fog át időben. A nevelői munka jobbá tételének szándéka elsősorban a ciklusban jelentkező hiányszágok, problémák felé tereli figyelmünket. Így többek között arra, hogy a gimnáziumokban a hazafias-honvédelmi nevelés sokkal differenciáltabb, mint például a szakmunkásképző iskolákban, ahol az a tárgy oktatására szűkül le. A gimnáziumokban ma már tanúi lehetünk bizonyos tantárgyi koncentrációnak, de a haza védelmének kérdései túlnyomóan csak az osztályfőnöki órákon szerepelnek, jöllehet az osztályfőnöki óra tantervében ilyen téma egyáltalán nincsen felvéve.

A téma feldolgozásához a módszertani könyvek sem adnak kellő segítséget. A pedagógusok, akiknek kb. 80 százaléka nő, sokszor igen nagy nehézséggel küszködnek, többségüknek nincs közvetlen élménye a hadsereg-ről. Másrészt olyan fogalmakat kell

megtanítaniuk, amelyek a gyermekek életkori sajátosságait meghaladják. Így például 14—15 éves tanulók a katonai doktrína fogalmát jórészt nem is értik. A tanár legtöbb esetben nem tehet mást, minthogy prelegál, hiszen sem elég idő, sem megfelelő szemléltető (audiovizuális) eszköz nem áll rendelkezésére. A tanár magára van utalva, a tanárképzés fogyatékoságait (a hazafias-honvédelmi nevelésre való felkészítés a tanárképző főiskolákon hiányzik) saját magának kell kiküszöbölnie. Lelkiismeretes pedagógusok — s ezek jelentik a pedagógusok többségét — igen nagy utánjárással teremtik elő a neveléshez szükséges eszközöket, s készítik fel önmagukat.

A továbblépés feltétele tehát mindenekelőtt a pedagógusok megfelelő ismeretekkel való felruházása, anyagokkal való ellátása. Ezért lenne igen hasznos a már említett nyári egyetem megszervezése.

Évin Sándor ezredes, korreferátumában a bevonuló fiatalokkal kapcsolatos tapasztalatokról beszélt. Nem hat megnyugtatólag számunkra — mondotta —, hogy közülük elég sokan nem végzik el az általános iskola nyolc osztályát, így ismereteik is hiányosak.

A hadsereg nevelői állományának sok esetben megfeszített erővel kell munkálkodnia a hiányzó ismeretek pótlásán, amelyet ugyan szívesen vállalnak, de ezáltal amúgy sem könnyű munkájuk megsokszorozódik. A bevonulók többsége nagy kíváncsisággal, várakozással tekint a katonaelet elé, és elvárja a szervezett munkát és fegyelmezettséget. Nem kétséges, hogy a tisztnek, tiszthelyettesnek a jó körülmények megeremtésében kimagasló szerepe van. De éppen úgy látja az elmélyült politikai-kiképzési munka szükségességét is. A jó körülmények és az aktív nevelőmunka eredője a magas fokú harci készség, a megfelelő tudásszint és a jó politikai légkör. Mindez elvezet a katonák céltudatos tevékenységéhez, felelősségérzetük kialakulásához, és az elvtársi-baráti segítség s együttélés szép formáihoz.

A hadseregbe bevonult fiatalok emberré válási folyamatának koronája a szocialista embertípus jegyeinek jellemükben való megszilárdulása, amely a tárgyi feltételek mellett elsősorban a

kiképző-nevelő állomány elvi hűségének és oktatói, nevelői magatartásának egyenes következménye.

Sterl István alezredes, korreferátumát napjaink katonapolitikai kérdéseinek szentelte. Az elmúlt évtizedek a hadügyi forradalmának évtizedei voltak, amelyek a tudományos-technikai forradalom vívmányaival szerelték fel a modern hadsereget, a szocialista tábor fegyveres erőt éppúgy, mint a NATO haderőit.

A békés egymás mellett élés jelenlegi időszakában a hadügyi forradalma nem állt meg: a fegyverek tökéletesebbé egyre nagyobb arányokban folytatódik. A háború lehetőségére napjainkban mégis mindinkább visszaszorult, ami nem az imperializmus agresszív szándékainak elhalásában, hanem a szocializmus erőfölénye kibontakozásában leli magyarázatát.

A békés egymás mellett élés esélyei annál nagyobbak, minél korszerűbbek hadseregeink. Ezért a fegyveres erők fejlesztése szocialista életünk alapvető kérdése, melyért áldozatokra is készek vagyunk. Az iskolai oktató-nevelőmunka egyik feladata éppen ennek a nagy jelentőségű összefüggésnek a feltárása és megértése a tanuló ifjúsággal.

Kacsó Ferenc alezredes, a Magyar Honvédelmi Szövetség eddig végzett munkájáról adott számot. Mint mondom, az elmúlt öt év alatt az MHSZ az iskolák szemléltető eszközökkel való ellátására, az iskolákban folyó lövészgyakorlatok lebonyolítására és a honvédelmi ismeretek tantárgy oktatásának segítésére koncentrált erejét.

Ma már elmondható, hogy a fővárosi és vidéki MHSZ szervezetek, valamint az iskolák a kezdet éveinek nehézségeit együttesen leküzdötték, és a továbbfejlesztés kérdéseinek munkálkodnak. Az MHSZ a gyűjtött tapasztalatok birtokában a nevelési feladatok előtérbe állítását tartaná szükségesnek, amelyeknek a tantervi utasításokban is hangot kellene adni.

A kibontakozó vitában *Kiss Gyula* szakfelügyelő (Debrecen), a hazafias honvédelmi nevelés szubjektív feltételeinek hiányára irányította a figyelmet, hangsúlyozva annak szükségét, hogy a tanárképző főiskolákon és egyetemeken meg kell oldani a végzős tanárjelöltek felkészítését.

Török Ágoston szakfelügyelő (Budapest), a módszertani segédkönyvek fontosságára utalt, majd sürgette a tanterv általános felülvizsgálását.

Szentesi György őrnagy, a hazánkban folyó haditechnikai propaganda visszamaradottságára hozott példákat és az NDK-ban folyó ilyen jellegű munka sikereivel foglalkozott.

Hollósi István ezredes, felszólalásában sürgette a TIT Hadtudományi Szakosztálya és az iskolák közti kapcsolat elmélyítését. Úgy ítélte meg, hogy a tervezett nyári egyetem jó alkalmat kínálna a hazafias honvédelmi nevelést irányító és végző pedagógusok s más szakemberek tapasztalatszerzésére.

Szendí József ezredes, az önelégültség ellen emelt szót: az elért sikerek sokszor eltakarják azt a tényt, hogy a hazafias-honvédelmi nevelés nem éri el a magyar ifjúság valamennyi rétegét. A tanulóifjúság ilyen jellegű nevelésében is mutatkoznak hiányosságok, elsősorban szubjektív feltételek hiánya miatt. Hangsúlyozta a nyugdíjas tisztek minél nagyobb számú bekapcsolásának szükségességét és a pedagógus-továbbképzés programjának gazdagítását a hazafias-honvédelmi nevelés témáival.

Varga Sándor szakfelügyelő (Budapest), rövid értékelést adott a fővárosban folyó nevelőmunka öt éves ciklusáról. Mint mondom, az 1968—1972 közötti időszak jobb eredményeket hozott, mint ahogy azt eredetileg várták. Ebben nem kis szerepe van — a pedagógusok mellett — a társadalmi és tömegszervezeteknek, különösen az MHSZ-nek. A nevelőmunka folyamatát napjainkban a gazdálkodás kisebb-nagyobb megkötöttségei fékezik, amelyekből az iskolák kitérni egyelőre nem tudnak. Nehézségként jelentkezik továbbá a pedagógusok, elsősorban a nők felkészületlensége. Kivív eseteket lehetne említeni, de elegendő csak arra utalni, hogy pl. egy tanárnő igen nehezen tudja a géppisztoly szerkezeti elemeit megtanítani.

A tanterv sok hiányossága közül megemlítendő, hogy az egyáltalán nem veszi figyelembe a leánytanulókat. Úgy látszik, a tanterv készítői megfeledeztek arról, hogy iskoláink tanuló létszámának több mint 50 százaléka leány. De nem vették figyelem-

be a szakmunkásképző-intézetek, iskolák speciális helyzetét sem. Az ott tanító pedagógusok a segédkönyvektől várának segítséget, de azok, jóllehet számuk az utóbbi években egyre jobban nő, csak a gimnáziumok igényeit elégítik ki.

A tervezett nyári egyetem minden bizonnyal hasznos lenne, félő azonban, hogy azon elsősorban a pedagógusoknak ma már kisebbségét kitevő férfiak, azok közül is az idősebbek vennének részt, és az iskolai élet súlyát hordozó nők, különösen a családanyák, távol maradnának.

Bálint Sándor őrnagy a bevonuló ifjak világnézeti politikai felkészültségéről beszélt. A Kilián György Katonai Műszaki Főiskola tapasztalatai szerint e tekintetben évről évre javulás figyelhető meg. Ami a műszaki készséget illeti, az ifjúság egyes rétegei között igen nagy különbség van: míg a munkásszülők gyermekei viszonylag könnyen megtalálják magukat, a középiskolákból jött értelmiségi származású ifjak sokszor tanácstalanul állnak a legegyszerűbb műszaki probléma előtt is. Valahogy az az érzése az embernek, mintha a középiskolákban folyó oktatás a növendékeket önkéntelenül is más irányba terelné, mint amit a gyakorlati élet kíván.

Papp László, a TIT Fejér megyei titkára a pedagógus-továbbképzés néhány fontosabb kérdését fejtegette, majd sürgette a szóban forgó nyári egyetem mielőbbi megszervezését.

Szoliva János szakfelügyelő (Kaposvár), elítélte azt a gyakorlatot, hogy a haza védelmének kérdései kizárólag az osztályfőnöki órára korlátozódnak. Egyébként is, az osztályfőnöki óra a mai iskola legproblematisabb órája: mindent igyekeznek belesűríteni, sőt, az egymással legkisebb összefüggésben sem álló témák megtárgyalását is az osztályfőnöki órába erőszakolják. Hiányolta, hogy a megyészente működő továbbképző kabinetek programjában a hazafias-honvédelmi nevelés kérdései nem szerepelnek.

Mucs Sándor alezredes felszólalásában a legjelentősebb kapitalista országoknak a hadsereg és a nép körében folyó politikai megdolgozó munkájáról adott rövid, áttekintő képet. Mint mondotta, ezekben az országokban nem kis erőfeszítést fejtenek ki azért, hogy a tanulóifjúságban és a

katonákban a szocialista országok népei elleni gyűlöletet felszítsák, és az uralkodó osztályok hatalmi-politikai érdekeinek megfelelő szemléletet kialakítsák. A politikai megdolgozás, befolyásolás a hidegháború végével korántsem csökkent, sőt intenzitása fokozódott.

Tarján Imre őrnagy, felszólalásában javasolta egy olyan megbeszélés-sorozat megszervezését, amely tisztáná, illetve világosan kijelölné az egyes társadalmi és tömegszervezetek helyét, feladatát a hazafias-honvédelmi nevelés segítésében. Fontosnak ítélte meg továbbá a nevelői munka kiterjesztését az iskolán kívüli ifjúság széles rétegeire, annál is inkább, mert tapasztalatok szerint a bevonuló sorköteles állomány jelentős részét teszik ki.

Zágoni Ernő ezredes, a vitában elhangzottakra adott válaszában hangsúlyozta: nem csupán a hadsereg, hanem elsősorban a szocialista haza igényeiről van szó, amikor a hazafias-honvédelmi nevelés jobbátételéért hozunk erőfeszítéseket.

A vita egyik sajátos vonása az volt, hogy a honvédelmi ismeretek oktatásának problémái kerültek túlságosan előtérbe. Pedig a tárgy csak egyik eszköze a honvédelmi nevelésnek. A két vilárendszer konfrontációjából adódó feladatok számunkra világosak és egyértelműek: a haditechnika egyazon szintjének valósága szükségképpen előtérbe állítja a technikát irányító ember milyenségének problémáját. A mi nevelőmunkánk sikerétől függ a szocialista társadalom embere fölényének érvényre jutása a kapitalista társadalom emberével szemben. Örvendetes, hogy a vitában elhangzott javaslatok e cél elérésének érdekében fogantak. Rajtunk múlik, hogy azok mihamarabb megvalósuljanak.

Liptai Ervin ezredes, elnöki zárszavában igen sokoldalúnak és termékenynek minősítette a tanácskozást. A sok tennivaló, amely megfogalmazódott, mutatja a tanácskozás valamenynyí résztvevőjének komoly felelősségérzetét a szocialista haza védelme iránt.

A TIT hadtudományi választmánya elemzi és mérlegelni fogja azokat a teendőket, amelyeket a tanácskozás számára kijelölt, s egyben vállalkozik minden olyan javaslat illetékes he-

lyekhez való eljuttatására, amely megvalósítása ugyan a hazafias-honvédelmi nevelés körébe tartozik, de

nem tekinthető kifejezetten a választmány előtt álló feladatnak.

Farkas Márton

HADTÖRTÉNELMI ÉS KATONAI TÉRKÉPEK KIÁLLÍTÁSA AZ ORSZÁGOS HADTÖRTÉNETI MÚZEUMBAN

(Gondolatok 450 esztendő térképei között)

Két év sem telt el azóta, hogy a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnoksága otthont adott a történelmi térképek nemzetközi kiállítása és tanácskozása megrendezéséhez. Míg a korábbi kiállítás a különböző történelmi korokat napjaink kartográfiai ábrázolásán keresztül kívánta bemutatni, addig a most látható kiállítási anyag az adott események korabeli ábrázolását tárja elénk.

A térképi ábrázolás szerepének fontosságát a történelmi múlt eseményeinek, folyamatainak megértésében és megértetésében világszerte mindenki elismeri. Minden tudományág fokozatos fejlődés során éri el a legmagasabb szintet, de amíg ide elérkezik, fejlődési vonalában nagy lendületek időnként visszaesésekkel váltakoznak. A fejlődés menete, a különböző hatások ereje rendszerint ismeretes és ritka az a tudományág, amelynek múltja örökre rejtve marad a kutatók előtt.

A jelen kiállítás anyagának megtekintésénél abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy számos egyedi, kéziratos térkép — történelmi, hadtörténelmi értékén túl — komoly térképtörténeti, kartográfiai értékű is.

A régi térképeket készítők műalkotásnak tekintették. A térképészek versengtek a „szép térkép” elismerő jelzőért, ezért szívesen alkalmazták a művészi kartust, vár- és városlátképeket, harci és csatajeleneteket, fegyvereket, illetve a térkép tartalmával megegyező, vagy közel álló allegorikus ábrázolásokat, címerrajzokat műveiken. A többnyire papírra vagy pergamenre kézzel rajzolt és festett térképeket a 16. század első felétől kezdik felváltani a fametszetes, majd valamivel később a rézmetszetes térképek.

A kiállításon az 1500-as évektől

napjainkig láthatjuk a hadtörténelmi, illetve katonai térképek tartalmának és kartográfiai ábrázolásának közel fél évezredes múltját és jelenét. Itt minden térkép történelmi légkört teremt, gondolom nemcsak a szakemberek, de a térképet használók és a múzeális tárgyakat értékelő látogatók körében is.

Az utóbbi 5—10 évben feltűnően megnövekedett a régi térképek, metszetek rajongóinak és szenvedélyes gyűjtőinek tábora. Ez nem jelenti azt, hogy a történelem, vagy a kartográfia-történet kutatóinak a száma növekedett, hiszen ezek a gyűjtők elsősorban a divatos lakáskultúra díszítő elemeként hasznosítják a térképeket, képek és más faldíszek helyett. Sajnos ez azzal a veszéllyel fenyeget, hogy az elmúlt századok történelmi értéket képviselő térképei olyan helyekre kerülhetnek, ahol nem szolgájkák a tudományos feltárást, és előbb-utóbb a pusztulás veszélyének vannak kitéve. Az a réteg, amely díszítés céljából érdeklődik a kartográfiai antikvitások iránt, kevésbé, vagy egyáltalán nem ismeri azok belső tartalmi értékét, tudományos hasznosságát.

A közgyűjtemények tudományos célzattal gyűjtik, tárolják, rendszerezik és feldolgozzák, illetve a kutatók rendelkezésére bocsátják értékelésre térképeiket.

A XV. század vége és a XVI. század elején kialakuló újkori kartográfia a felmérés és a nyomtatás nagymérvű fejlődése hozta magával. Hazánkban e kor kartográfiai munkáját secretarius Lázár — 1528-ban kiadott — Magyarország térképe fémjelzi, amely pontosságával és részletességével megelőzte sok fejlett európai állam térképét. Tudunk arról, hogy korábban, Mátyás udvarában, olasz felmérő tevékenykedett, végeztek föld-